

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

II. Quit sint effectus Excommunicationis majoris?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

tionem. Per quod ea differt ab Excommunicatione majori, quæ longè plures, eósque gravissimos effectus habet, uti patebit ex Quest. seq.

9. CONCL. V. Excommunicatio major, quæ est simpliciter Excommunicatio, benè definitur, quòd sit Censura Ecclesiastica, qua quis à communione Fidelium simpliciter separatur. Ita definitur tum ex Doctore Subtili *loc. cit.* tum ex *cit. c. Si quem de Sent. excommunicat.* Quamvis enim ibidem non apponatur ly, simpliciter: tamen textum illum loqui de separatione totali (id est, quæ fit tum per privationem Sacramentorum Ecclesiæ, tam recipiendorum, quam administrandorum; tum etiam per privationem communium Suffragiorum Ecclesiæ, nec non & convictus Civilis, seu exterioris communionis Fidelium) communiter intelligunt Doctores, prout mox ampliùs explicabitur. Hinc sic

Excommunicatio major, quæ?

QUÆSTIO II.

Qui sint effectus Excommunicationis majoris?

10. **N**otandum hic cum D. Bonaventura in 4. dist. 18. art. 1. q. 1. & alijs, quòd triplex sit Communio Fidelium, nempe purè interna, purè externa, & media seu mixta. Communio, seu Communio Fidelium purè interna consistit in Fide & Charitate, per quam Fideles inter se, & cum Christo Capite suo, mysticè copulantur: & ratione hujus unionis, seu communionis, potest unus Fidelis impetrare alteri de congruo specialia beneficia, eique si cæteròquin capax est, applicare proprias satisfactiones; juxta quod testatur David Psal. 118. *Particeps ego sum omnium timentium te.* Concordat illud Symboli Apostolici: *Credo Sanctorum Communionem.* (a)

Communio Fidelium, triplex. Purè interna.

(a) Vide dicta Tractat. 12.

Distinct. 3.

Quast. 7.

per totum.

Purè externa.

na.

12. Tan-

Et media,
seu mixta.

12 Tandem *Communio Fidelium media, seu mixta* est, quæ in exterioribus actionibus, seu cæremonijs Ecclesiasticis consistens, internam ac spiritualem fructum ex propria institutione continet. Quò spectat imprimis usus tam activus, quàm passivus Sacramentorum; id est, administratio, & perceptio eorum: deinde communia Ecclesiæ Suffragia, quæ in Sacrificio Missæ, aliisque publicis Officijs, utputà in Horis Canonicis, in Benedictionibus Cinerum, Palmarum, & hujusmodi, pro universa Ecclesià ad Deum funduntur. Huc adde satisfactiones Christi & Sanctorum, quæ ex communi Thesauro Ecclesiæ per Indulgentias Fidelibus applicantur. His prænotatis, sic

Ecclesià nō
privat ex
communica-
tione
Fidelium
merè inter-
nā:

13. CONCL. I. Certum est, quòd Ecclesià per Excommunicationem neque velit neque possit quempiam privare communione Fidelium merè internā, quæ est per Fidem & Charitatem. Ratio est: quia talibus Virtutibus nemo potest privari invitus, & absque propria culpa mortali: Imò vera Fides & Spes potest etiam manere in peccatoribus, ipsisque excommunicatis, si contra hæc Virtutes propriā voluntate non delinquant. Porro Charitas non tollitur per excommunicationem, sed supponitur jam sublata per peccatum mortale prævium; cum non nisi ob peccatum mortale excommunicatio major infligatur: & potest contingere, ut homo, priusquàm ab excommunicatione absolvatur, per contritionem perfectam redierit in gratiam & amicitiam Dei. Layman. lib. 1. tract. 5. part. 2. c. 1. n. 3. & alij.

Neque pri-
vatis oratio-
nibus Fide-
lium:

14. CONCL. II. Insuper certum est, quòd Ecclesià excommunicatum non privet fructu orationum & satisfactionum, quas alij Fideles proprio nomine, ac privatā intentione ipsi applicant. Ratio est: quia hujusmodi bona opera sunt ipsius operantis propria; ergo spectant ad liberam ejus applicationem, non verò ad dispensationem Ecclesiæ. Unde nemo prohibetur pro excommunicatis privatim Deum orare. (b)

(b) De hoc
amplius
n. 17.

Bend tamen
communio-
ne Fidelium
tam mediā
quàm purè
externā.

15. CONCL. III. Excommunicatio major privat excommunicatum communione Fidelium tam mediā, quàm etiam purè externā, seu merè politicā, Ita communis. Ratio est: quia non excedit potestatem Ecclesiæ, privare hominem criminofum, & contumacem, communibus Ecclesiæ Suffragijs, utpote suo nomine factis, ac usu Sacramentorum, vel eidem interdiceret externam conversationem & convivium Fidelium. Quo-
mo

modo autem id intelligendum sit, patebit inductione, explicando plerisque effectus Excommunicationis majoris.

16. Primus itaque effectus Excommunicationis majoris est, privare hominem communibus Ecclesiæ Suffragijs, ita ut excommunicato non prosint, neque ea nomine Ecclesiæ possint pro ipso offerri. Porro hujusmodi communia Ecclesiæ Suffragia commodè ad tria capita reducuntur: quæ sunt in primis SS. Missæ Sacrificium; nam illud nomine totius Ecclesiæ offertur. Deinde Indulgentiæ, utpote quæ proveniunt ex commun The- sacro Ecclesiæ. Tandem huc pertinent Orationes publicæ, aliæque actiones sacræ, quæ à Ministris Ecclesiæ, in quantum tales sunt, ac nomine ipsius Ecclesiæ peraguntur: quales sunt Horæ Canonice, Benedictio solemnè Aquæ benedictæ, Candelarum, Palmarum, Consecratio Ecclesiæ vel Altaris, Officium Defunctorum, & hujusmodi.

I. Excommunicationis majoris effectus, est privatio communis Ecclesiæ Suffragiorum. Hæc quæ sint?

17. Inferitur proinde cum Navarro 6. 27. Manualis, n. 36. & alijs, peccare eos mortaliter, qui orant pro excommunicato oratione publicâ, aut qui cum eo communicant in Oratione publica, seu nomine totius Ecclesiæ factâ. Verùm hoc intelligendum est de excommunicato non tolerato, sed vitando, uti observat Navarrus. Intelligendum ulterius id est de Oratione publica, seu nomine totius Ecclesiæ factâ: nam orationes privatæ, sub quibus comprehenditur *Memento* in Missâ, à Sacerdote mentaliter orando factum, item & jeunia, aliæque pia opera, quæ non fiunt nomine Ecclesiæ, neque ab ejus Ministris quâ talibus, sed proprio cujuslibet nomine, ac ex privata devotione, non prohibentur fieri pro excommunicatis, juxta dicta *num.* 14. Insuper Feriâ sextâ Parasceves, quo die Christus in Cruce pro suis inimicis oravit, etiam Ecclesia publicè & solemniter orat pro Hæreticis ac Schismaticis, qui tamen sunt excommunicati. Item licitum est, solemniter orare pro extirpatione hæresum; & sic indirectè pro ipsis Hæreticis, ut à Deo convertantur, & hujusmodi.

Corollarium notabile.

18. Secundus effectus Excommunicationis majoris est, privare hominem communione Sacramentorum, tam activâ, quàm passivâ; ita, ut excommunicatus licitè, & absque peccato mortali, non possit ullum Sacramentum recipere, vel administrare. Et hoc intelligendum est non solum de excommunicato adhuc impœnitente, utpote qui ratione sui peccati mortalis prohibetur Sacramenta suscipere, vel administrare; sed etiam

II. Privatio communionis Sacramentorum, tam activæ, quàm passivæ.

M m m m m de

de eo, qui per perfectam contritionem jam rediit in gratiam Dei. Siquidem talis non potest licite, & absque peccato mortali (nisi excuset iusta causa) ullum Sacramentum recipere, vel administrare, donec fuerit absolutus à sua excommunicatione: ageret enim contra præceptum Ecclesiæ, & expressam illius prohibitionem in materia gravi.

Nisi iusta
causa excu-
set; & quæ?

19. Additur notanter, *nisi excuset iusta causa*: qualis foret ignorantia invincibilis, necessitas administrandi Sacramentum ob metum mortis, infamiæ, jacturæ bonorum, ac hujusmodi. Nam si quis excommunicatus, ignorans invincibiliter, se esse excommunicatum, administrat vel recipit Sacramenta, certum est, quòd non peccet mortaliter, ratione ignorantia suæ invincibilis. Similiter, si quis excommunicatus occultus, sibi tamen conscius excommunicationis, urgente gravi necessitate Sacramenta administret, vel recipiat, v. g. ad vitandam mortem, aut scandalum, vel gravem jacturam, non peccabit; dummodò in ejusmodi casu, quo non potest prius obtinere absolutionem ab excommunicatione, perfectam contritionem præmittat receptioni, vel administrationi Sacramentorum. Ratio est: quia

(c). *Tr. 2. Dist. 2. n. 25. & 28.* Lex Ecclesiastica, qualis est de privatione participationis Sacramentorum, tum activæ, tum passivæ, cum tanto rigore non obligat; prout supra (c) jam dictum.

III. Privatio
usûs Divi-
norum Offi-
ciorum.
Divina Of-
ficia, quæ?

20. Tertius effectus Excommunicationis majoris, est privatio usûs Divinorum Officiorum: Ita, ut excommunicatus Missæ, aliisque Divinis Officijs (excepta Concione) non possit licite, & absque gravi peccato interesse. Ubi nomine Divinorum Officiorum intelligitur non solum Missa, sed & cantus Horarum Canoniarum, publica Oratio, Processio, Benedictio olei, aquæ, candelarum, & cætera Ordini Clericali annexa, *excepta Concione*: hanc enim etiam excommunicato non tolerato licet audire, ut sic magis & citius ad poenitentiam exciteretur, *c. Respons. de Sent. excommunicat.*

IV. Privatio
sepulturæ
Ecclesiasti-
cæ,

21. Quartus effectus Excommunicationis majoris, est privatio sepulturæ Ecclesiasticæ. Nam certum est, corpus excommunicati non posse sepeliri in Loco sacro, seu destinato Sepulturæ Fidelium; prout expressè habetur *c. Sacris. de Sepulturis*, allegatâ eâ ratione, quia *quibus non communicavimus vivis, nec debemus communicare defunctis*. Quinimò hac de causa ibidem præcipitur, ut ossa excommunicatorum sepulta in Cæmeterio Ecclesiastico, si possint discerni ab alijs ossibus non excommunicatorum, debeant ex-
huma-

humari, & inde amoveri: secus est, si amplius discerni non possunt. 22. Quod si qui scienter, ac temerarie præsumpserint excommunicationem ipso facto, ut dicitur *Clem. 1. de Sepulturis*. Simulque ante exhumationem ejus, si ossa excommunicati discerni valeant ab alijs, non possunt in illo loco Fidelis sepeliri, neque ibidem Divina Officia celebrari; & post exhumationem (idem dicendum, si corpus excommunicati ibi relictum fuit, eò quod ab ossibus Fidelium discerni non potuerit) debet locus reconciliari, *c. Consulisti. de Consecrat. Ecclesia*. Siquidem per sepulturam excommunicati Locus sacer fuit pollutus, & ad Divina celebranda Fideliumq; sepulturâ factus incapax. Herincx *disp. 6. de Censuris q. 2. n. 30. & alijs.*

Quid juris, si excommunicatus in Loco sacro sepeliatur?

23. Dubitant verò Doctores, an prædictus effectus defactò post Concilium Constantiense locum habeat in solis excommunicatis vitandis, an verò generaliter in omnibus? Ratio dubitandi est: quia in excommunicatis non vitandis videtur cessare ratio ex Jure Canonico superius allata, *quibus non communicavimus vivos, non debemus communicare defunctis*. Nam excommunicatis non vitandis defactò communicamus in vita; & consequenter videtur, eis etiam defactò posse nos communicare defunctis in sepulchro. Et quidem per sepulturam excommunicati tolerati non violari Locum sacrum, ob rationem allegatam, ultrò (d) conceditur: num autem talis in Loco sacro licitè sepeliatur, major difficultas est; ad quam

An hic effectus defactò locum habeat in omnibus excommunicatis?

(d) Tr. 14. Dist. 5. n. 126.

24. Resp. I. Certum est, quod quando alicujus excommunicatio est publica, & ipse fuit mortuus omninò impœnitens, talis non sit sepeliendus in Loco sacro. Ratio est: quia, cum excommunicatio major non feratur, nisi ob peccatum mortale, qui in ea moritur absque ullo pœnitentiæ signo, censetur notoriè mori in statu peccati mortalis, sicque esse indignus sepulturâ Ecclesiasticâ. Et hac de causa Hæretici in sua hæresi decedentes non sepeliuntur in Loco sacro: etsi in vivis non fuerint vitandi.

Omninò impœnitens, non est sepeliendus in loco sacro.

25. Resp. II. Utrum excommunicatus, qui ante mortem dedit vera signa pœnitentiæ, possit absque obtentâ prius absolutio- ne mortuus sepeliri in Loco sacro post Concilium Constantiense, si vitandus non fuit, variant Doctores. Et quidè Navarrus *c. 27. Manual. n. 36* & Layman *lib. 1. tract. 5. part. 2. c. 4. n. 9* post Henriquez, putant, talem posse sepeliri in Loco sacro, quando eum piè mortuum esse præsumi potest.

Major difficultas de excommunicato non vitando, & pœnitente.

Solutio.

26. Oppositum tamen videtur probabilius, atque tenendum cum Lud. Engel, *tit. de Sepulturis n. 19.* Herincx *loc. cit. n. 31.* Zoëtio, & alijs, quando excommunicatio est publica: quia tunc excommunicatus prius erit absolvendus, saltem post mortem, verberato, juxta Ritus præscriptum in Rituali Romano, ejus corpore, antequam sepeliatur in Loco sacro: quæ quidem absolutio eò duntaxat tendit, ut hujusmodi defunctus restitatur communioni Fidelium quoad publica Ecclesiæ Suffragia (quæ proinde in posterum pro ipso celebrari, atque offerri poterunt) ipsamque sepulturam Ecclesiasticam. Ratio fundamentalis hujus sententiæ est: quia Bulla Martini V. in Concilio Constantiensi edita, quæ incipit, *Ad evitanda*, in fine expressè protestatur, quòd *per hoc non intendit, excommunicatos in aliquo relevare, nec eis quomodolibet suffragari*; ergo publicè excommunicati, sicut olim, *c. A nobis. de Sent. excommun.* ita & nunc privati existunt sepulturâ Ecclesiasticâ, donec absolvantur, non obstante, quòd contriti decesserint. Quòd si verò excommunicatio sit occulta, & non nisi uni vel alteri cognita, non est ipsi neganda sepultura Ecclesiastica: nam eius privatio, cum sit publica, requirit etiam publicam causam, ne aliàs, qui publicè bonus habetur, hac viâ infametur.

V. Incapacitas ad Beneficium Ecclesiasticum.

27. Quintus effectus Excommunicationis majoris, est incapacitas, seu inhabilitas ad quodlibet Ecclesiasticum Beneficium accipiendum. Hinc præsentatio, vel electio alicuius excommunicati, item & institutio, ac confirmatio ipsius in Beneficio, sunt ipso jure irrita; prout habetur *c. Postulasti. de Clerico excommun. vel deposito*, ibi: *Cum excommunicatis communicari non debeat, Clericis excommunicationis vinculo innodatis Ecclesiastica Beneficia conferri non possunt; nec illi valent ea licitè retinere, nisi forsitan cum eis fuerit misericorditer dispensatum; cum ea non fuerint canonicè consecuti, cum concordantijs.* Idque Covarruvias in *c. Alma mater. part. 1. §. 7. num. 3.* Lessius *lib. 2. cap. 34. num. 117.* Layman *n. 7.* & communior aliorum, contra Navarrum, extendunt ad eum casum, quo excommunicatus, etiam toleratus, ignoravit suam excommunicationem: nam licèt ignorantia excommunicationis (dummodò ea probabilis fuerit, & non crassa vel supina) juvet ad effugiendam irregularitatem, aliàsque penas Juris latis contra excommunicatos, quidpiam sibi prohibitum agentes; non tamen sufficit ad habilitandum hominem in ordine ad ea, ad quæ per excommunicationem factus fuit inhabilis.

28. Sex-

28. Sextus effectus Excommunicationis majoris est, quod Rescriptum Sedis Apostolicæ ab excommunicato impetratum, sit ipso jure nullum, ac irritum, *text. clar. cap. 1. de Rescriptis in 6.* Unde hac de causa hodie de Stylo Curia Romanæ plerisque Rescriptis (id est, Litteris Pontificijs quidpiam ad alicujus consultationem, vel relationem respondentibus, aut ad ejus supplicationem concedentibus) præsertim impetratis à Regularibus, solent inferi Absolutio ad cautelam à Censuris, in ordine ad effectum illius Rescripti certius consequendum. Inde enim fit, quod post talem à Censuris absolutionem, datam ad cautelam, postmodum ex hoc capite, quod impetrator illius Rescripti tempore impetrationis fuerit constitutus in excommunicatione, illud nequeat impugnari.

29. Septimus effectus Excommunicationis est: quia excommunicatus privatur omni usu, sive exercitio jurisdictionis spiritualis, ut proinde omnia ejus acta invalida sint. Hinc excommunicatus nequit alium excommunicare, *c. Audivimus. 24. q. 1.* Neque potest conferre Beneficia, *arg. cap. un. Ne sede vacante & c. in 6.* Nec validè eligere, *c. Cum dilectus. & c. Cum inter. 16. de Elect.* ubi electio à suspensis celebrata, censetur irrita: omnis autem excommunicatus, hoc ipso est suspensus ab Officio & Beneficio.

30. Veruntamen istud intelligendum est de excommunicatis non toleratis, seu de vitandis. Siquidem acta excommunicati tolerati valida sunt, quamdiu per oppositam exceptionem non repelluntur; prout notat Navarrus *c. 27. Manual. n. 21.* id probans ex *cap. Ad probandam. de Sent. & re judicat. Pirhing tit. de Sent. excomm. n. 18.* Layman *cit. part. 2. n. 13.* Lessius, & alii. Unde excommunicatus toleratus potest excommunicare, & Beneficia conferre, & eligere, & præsentare, aliâque hujusmodi jurisdictionalia validè exercere, nisi à parte adversa contra eum tanquam minus idoneum excipiat. Accedit ratio: quia ex una parte tales excommunicati tolerantur, & consequenter sustinentur etiam eorum acta (nisi opponatur exceptio) ne alioquin plura incommoda, & inconvenientia oriantur, quæ Concilium Constantiense (e) sublata voluit: ex altera verò parte dictum Concilium ipsos excommunicatos nullatenus in aliquo relevere, vel eis quomodolibet suffragari voluit; ergo sicut antehac. ita & nunc, saltè oppositâ exceptione, eorum acta sunt invalida.

VIII. Privatio
 communicatio
 Fo-
 rensis.
 Limitatur
 in Reo,

31. Octavus est : quia Excommunicatio privat etiam
 communione Forensi ; id est, impedit, quò minus excommu-
 nicatus possit esse Judex, Tabellio, Advocatus, Actor, Testis,
 &c. etiam in causis Civilibus. Hoc tamen non obitante potest
 excommunicatus stare in Judicio ut Reus ; id est, potest in Judi-
 cio conveniri, ibique accusari, & citari : ne alioquin, si accusa-
 ri, & quocunque alio modo in Judicio conveniri non posset, vi-
 deretur de sua malitia commodum reportare, *c. Intelleximus. de*
Judicijs.

Atque ex-
 communi-
 cato non
 vitando,

32. Quinimò & prior pars defactò solùm procedit de ex-
 communicatis vitandis, seu non toleratis : nam si tolerati sunt,
 recurrunt dicta *n. 30.* Et quamvis Judex teneatur excommuni-
 catos non toleratos repellere ab agendo, patrocinando, & tes-
 tificando, ne ipse atque alij illicitè eis communicent, *c. Decerni-*
mus. de Sent. excommun. in 6. junctâ Glosâ ibidem. Si tamen ij
 sunt tolerati, non tenetur Judex eos repellere (et si possit, du-
 modò excommunicatio sit notoria) donec pars altera desuper
 excipiat, ipsamque excommunicationem, si necdum est noto-
 ria, intra octo dies aperte demonstrat, *arg. cap. 1. de Except. in 6.*
Layman ibidem n. 14. & alij.

IX Inforde-
 feens per
 annum in
 excommu-
 nicatione fu-
 suspectus de
 hæresi,

33. Nonus effectus est, quòd, si quis in Excommunicatio-
 ne per annum continuum inforduerit, hoc est, pertinaciter per-
 stiterit, is fiat suspectus de hæresi : quia videtur contemnere
 potestatem Ecclesiæ, cujus Claves atque Excommunicationem
 non timet. Unde contra talem, *tanquam de hæresi suspectum, proce-*
di potest, ut habetur in Concilio Trident. *Sess. 25. cap. 3. de Reform.*
 Et si quis propter suspicionem hæresis, aut alterius criminis con-
 juncti cum contumacia (ut quia legitime citatus non compa-
 ruit) excommunicatus fuit, atque in tali excommunicatione per
 annum perseveravit, censetur is etiam convictus de illo crimine,
arg. c. Excommunicamus. § Qui autem, de Hereticis, & cum commu-
ni tradit Covarruvias in c. Alma mater. §. 7. n. 16. fusiùs hanc pœ-
 nam deducens.

X. Privatio
 omnis civi-
 lis commu-
 nicationis.

34. Tandem, ut omittantur quidam alij Excommunica-
 tionis effectus minùs notabiles, de quibus Covarruvias *cit. §. 7.*
Layman lib. 1. tract. 8. part. 2. cap. 2. & alij. Excommunicatio ma-
 jor privat excommunicatum omni Civili, seu Politicâ communi-
 catione Fidelium : adeò, quòd non solùm ipsi excommunicato
 sit interdicta quælibet Civilis conversatio, sive communicatio Po-
 litica cum Fidelibus ; sed etiam vicissim alijs Fidelibus prohibi-
 tum

tum sit, ne excommunicati hominis societatem admittere, aut eidem communicare valeant. Alioquin enim, si alij Fideles scienter, & extra casus à Jure concessos, communicarent excommunicato (quod tamen defacto intelligendum est de excommunicato non tolerato, seu de vitando) non solum peccarent, sed etiam ipsimet incurrerent Excommunicationem minorem. Quod, ut melius intelligatur, sit

Hoc procedit de excommunicato non tolerato, sed vitando.

QUÆSTIO III.

Quinam Excommunicati, & in quibus casibus sint vitandi?

35. **P**resens Quæstio procedit solum de excommunicatis excommunicatione majori: nam excommunicati excommunicatione minori duntaxat, nunquam fuerunt vitandi; utpote quæ solum separat excommunicatum à perceptione Sacramentorum, c. Si quem. de Sentent. excommun. Cæterum de prioribus loquendo, defacto communiter distinguunt Doctores, ac dicunt, quod excommunicati alij sint tolerati, quos cæteri Fideles vitare non tenentur: alij non tolerati sed vitandi, quos nimirum alij Fideles tenentur evitare, nisi & ipsi excommunicationem minorem incurrere velint.

Excommunicati alij tolerati, alij vitandi.

36. **CONCL.** 1. Etsi olim omnes omnino excommunicati excommunicatione majori fuerint vitandi, publici quidem publice, occulti verò occultè: hodie tamen post Concilium Constantiense, circa annum Domini 1414. celebratum, ex moderatione Martini V. nulli excommunicati sunt vitandi, nisi sint specialiter & nominatim denunciati, vel nisi sint notorij percussores Clericorum. Ita Herincx disp. 6. de Censuris, quæst. 2. num. 22. estque Doctorum modernorum communis sententia. Prima pars patet ex Jure Canonico c. Cum non ab homine. de Sent. excommun. cum concordantijs. Altera pars constat ex verbis Constitutionis Martini V. in Concilio Constantiensi editæ, quæ incipit, Ad evitanda, & inter alios refertur à Sylvestro, §. Excommunicatio. 5. num. 7. Unde jam more Ecclesiæ receptissimum est, ut non vitemus, nisi duas illas excommunicatorum species, quas prædictum Concilium vitari jussit; & sunt excommunicati nominatim denunciati, deinde notorij percussores Clericorum.

Excommunicati, qui defacto sint vitandi?

35. Notandum verò, quantum attinet ad percussionem Clerici, quod tunc censeatur quis esse Notorius percussor Clerici quando

Notorius percussor Clerici, quis?